

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

9

CEVAP ANAHTARI

2. TEMA
ANLAM ARAYIŞI
DİNLEME/İZLEME

9 TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

DİNLEME/İZLEME

TTDE1.1. “Anlam Arayışı” temasında ele alınan metinlerde dinlemeyi/izlemeyi yönetebilme

- a) TDE1.1.1. Seçim yapar.
- b) TDE1.1.2. İlişkiyi sürdürür.

TDE1.2. “Anlam Arayışı” temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturabilme

- a) TDE1.2.1. Ön bilgilerle bağlantı kurar.
- b) TDE1.2.2. Tahmin eder.
- c) TDE1.2.3. Çıkarım yapar.
- ç) TDE1.2.4. Karşılaştırır.
- d) TDE1.2.5. Sınıflandırır.
- e) TDE1.2.6. Tepki verir.

ŞİİR

1. Şiir okumayı mı yoksa fon müziği eşliğinde okunan bir şiiri dinlemeyi mi tercih edersiniz? Düşüncelerinizi gerekçeleriyle söyleyiniz.

Örnek Cevaplar:

- Şiirin sözcüklerini kendi sesimle dile getirmek, benim için şiirle daha kişisel bir bağ kurmamı sağlar. Her satırda kendi duygularımı ve yorumlarımı yansıtabilirim.
- Şiirin ritmini, vurgularını ve nüanslarını kendi hızımda keşfederim. Bu sayede daha derinlemesine bir anlama ve içselleştirme süreci yaşarım.
- Fon müziği, şiirin duygusal yoğunluğunu artırır ve farklı bir atmosfer oluşturur. Bu da şiirin anlamını daha derinden hissetmeme yardımcı olur.
- Başka birinin sesiyle ve fon müziği eşliğinde şiir dinlemek, şiire farklı bir bakış açısı ile bakmamı sağlar. Profesyonel bir seslendirme, şiirin estetik boyutunu ortaya çıkarır.

2.

Yandaki karekodu okutarak Âşık Veysel Şatıroğlu'nun *Sazıma* adlı şiirini dinleyiniz.

3. Kaydı dinledikten sonra aşağıda yer alan öz değerlendirme formunu doldurunuz.

Şiir Dinlemeye Yönelik Öz Değerlendirme Formu		
Adı ve Soyadı:	Tarih:	
Sınıfı:		
No:		
Ölçütler	Dereceler	
	Evet	Hayır
Konuya uygun dinleme tekniğini belirledim.		
Şairin vurgu ve tonlamalarını fark ettim.		
Şiirdeki ses akışını takip ettim.		
Şiirdeki açık ve örtük iletileri tespit ettim.		
Şiirdeki imgeleri fark ettim.		
Şiirdeki edebî sanatları tespit ettim.		
Şiirin temasını belirledim.		
Şiir okunurken hissettiklerim ile ilgili çıkarımlarda bulundum.		

4. Bu şiiri formda yer alan ölçütlere dikkat ederek tekrar dinleyiniz.

5. Şiirdeki anlamını bilmediğiniz kelimeleri not edip bu kelimelerin anlamlarını bağlamdan hareketle tahmin ediniz. Tahminlerinizi TDK Güncel Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz.

9 TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

6. Şairin ses tonundan, vurgularından, ifade biçiminden vb. yola çıkarak şiirin yazılma amacını yazınız.

Örnek Cevaplar:

- “Sazıma” şiiri, Âşık Veysel’in hayatının ve sanatının ayrılmaz bir parçası olan sazına duyduğu derin sevgi ve bağlılığı dile getirir. Şair, sazını sadece bir müzik aleti olarak değil aynı zamanda bir sırdaş, bir dost ve hayatının anlamını bulan bir araç olarak gördüğünden bu şiiri söylemiş olabilir.
- Âşık Veysel’in ses tonundaki hüznün, özlem ve bir o kadar da umut, şiirin temel duygusal atmosferini oluşturur. Sazına hitap ederken kullandığı samimi ve içten ifadelerle, sazın kendi hayatındaki önemini vurgulamak amacıyla söylemiş olabilir.
- Şair, müziği duygularını ifade etmek için bir araç olarak kullanmıştır. Sazı aracılığıyla hem kendi iç dünyasını dışa vurmak hem de dinleyicilere duygusal bir deneyim yaşatmak için bu şiiri söylemiş olabilir.
- Şairin hayat felsefesi, sazına olan bağlılığıyla iç içe geçmiştir. Saz, onun için hem bir ifade aracı hem de hayatın zorluklarına karşı bir sığınaktır. Bunları ifade etmek için söylemiş olabilir.

7. Şiirdeki en beğendiğiniz dizeyi yazınız. Neden bu dizeyi seçtiğinizi açıklayınız.

Örnek Cevap:

“Benim her derdime ortak sen oldun”

Bu dizeyi beğenmemin temel nedeni, Âşık Veysel’in sazıyla kurduğu derin ve samimi ilişkiyi çok güzel bir şekilde ifade etmesidir. Saz, burada sadece bir müzik aleti değil aynı zamanda şairin sırdaşı, dostu ve hatta bir nevi terapi aracı olarak karşımıza çıkıyor. Bu ifade, şairin iç dünyasının derinliklerine inmemizi ve onun sazına duyduğu bağlılığın boyutlarını daha iyi anlamamızı sağlıyor.

8.

Yandaki karekodda bulunan *Sazıma* adlı şiirin bestelenmiş şeklini öz değerlendirme formundaki ölçütlere dikkat ederek dinleyiniz. Bu müzik parçasını dinlerken sizde oluşan çağrışımları yazınız.

Öğrencilerden bu şiirle ilgili hissettikleri çağrışımları yazmaları beklenmektedir.

9. a) Âşık Veysel'in *Sazıma* adlı şiirini okuyunuz.

SAZIMA

Ben gidersem sazım sen kal dünyada	Benim her derdime ortak sen oldun
Gizli sırlarımı aşık etme	Ağlarsam ağladın gülersem güldün
Lal olsun dillerin söyleme yâda	Sazım bu sesleri turnadan m'aldın
Garip bülbül gibi ah u zar etme	Pençe vurup sarı teli sızlatma
Gizli dertlerimi sana anlattım	Ay geçer yıl geçer uzarsa ara
Çalıştım sesimi sesine kattım	Giyin kara libas yaslan duvara
Bebe gibi kollarımda yaylattım	Yanından göğsünden açılır yara
Hayalihatır hatır et beni unutma	Yâr gelmezse yaraların elletme
Bahçede dut iken bilmezdin sazi	Sen petek misali Veysel de arı
Bülbül konar mıydı dalına bazı	İnleşir beraber yapardık balı
Hangi kuştan aldın sen bu âvâzı	Ben bir insanoğlu sen bir dut dalı
Söyle doğrusunu gel inkâr etme	Ben babamı sen ustanı unutma

- b) *Sazıma* adlı şiiri okumak mı yoksa bu şiirin bestelenmiş şeklini dinlemek mi sizi daha çok etkiledi? Düşüncelerinizi gerekçeleriyle söyleyiniz.

Örnek Cevaplar:

Yazılmış bir şiiri okumak beni daha çok etkiler çünkü;

- Şiirin yazılı metni, şairin iç dünyasını ve sazına duyduğu özlemi daha yoğun bir şekilde hissetmemizi sağlar. Her satırda, saziyla kurduğu bağın derinliği okunur.
- Şiir, okuyucuya daha fazla yorumlama alanı sunar. Herkes, kendi deneyimleri ve duygularıyla şiire anlam katabilir.

Şiirin bestelenmiş hâli beni daha çok etkiler çünkü;

- Bestelenmiş hâli, şiirin duygusal yoğunluğunu artırır. Müzik, sözcüklerin anlamını güçlendirir ve dinleyicide daha derin duygusal tepkiler uyandırır.
- Bestelenmiş hâli, anlık bir deneyim sunar. Müzik eşliğinde dinlerken şiirin sözcüklerinin yanı sıra melodisi ve ritmin de etkisi altında kalırız.

9 TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

10. Bu şiirin daha çok, duygulara mı yoksa düşüncelere mi yönelik olduğunu belirleyiniz.

Örnek Cevaplar:

Duygulara yöneliktir:

- Şairin sazına duyduğu özlem, sevgi ve bağlılık; şiire hüznü, içten ve samimi bir hava katmaktadır. Bu nedenle bu şiirin duygulara yönelik olduğunu söyleyebilirim.
- Sevilme, özlemek, kaybolmak gibi herkesin deneyimleyebileceği evrensel duygular, şiire derinlik kazandırır. Bu nedenle bu şiirin duygulara yönelik olduğunu söyleyebilirim.

Düşüncelere yöneliktir:

- Şair; yaşamın anlamı, insanın doğayla ilişkisi gibi derin sorulara değiniyor. Bu nedenle bu şiirin düşüncelere yönelik olduğunu söyleyebilirim.
- Saz sadece bir müzik aleti değil aynı zamanda şairin iç dünyasının bir yansıması, bir sembol olarak kullanılmıştır. Bu nedenle bu şiirin düşüncelere yönelik olduğunu söyleyebilirim.

Hem duygulara hem de düşüncelere yöneliktir:

- “Sazıma” şiiri, duygusal bir yolculuğa çıkarken aynı zamanda okuru düşünmeye sevk eden bir eserdir. Şair, sazıyla kurduğu derin bağ üzerinden hem kendi iç dünyasını açığa vurur hem de evrensel sorulara cevap arar. Bu nedenle şiirin sadece duygulara veya düşüncelere indirgenmesi yerine her iki boyutun da dikkate alınarak değerlendirilmesi daha doğru olacaktır. Bu nedenle bu şiirin hem duygulara hem de düşüncelere yönelik olduğunu söyleyebilirim.

11. Dinlediğiniz şiirin türünü içeriğinden hareketle belirleyiniz.

Örnek Cevap: Lirik şiirdir.

12. Dinlediğiniz şiire ilişkin ana duygu, ritim gibi ahenk unsurlarını ve içeriğe yönelik görüşlerinizi sınıfta paylaşınız.

Örnek Cevaplar:

- Şiir, dörtlüklerden oluşmuştur. Dörtlüklerin uyaklanışı abab - cccb - dddb – eeeb... şeklinde devam eder. 11’li hece ölçüsüyle söylenmiştir.
- Sazıma şiiri, derin bir duygusal bağ ve ayrılık acısını işleyen, aynı zamanda bir öğreti ve vasiyet niteliği taşıyan bir eserdir. Şair, bu şiirde sazına hitap ederek aralarındaki derin duygusal bağı ve ortaklıklarını dile getirmektedir. Şiir sadece duygusal bir ifade değil aynı zamanda bir öğretici boyut taşımaktadır. Şair; sazına seslenerek aslında dinleyicilere hayatın geçiciliğini, dostluğun değerini ve sır saklamanın önemini de öğretmektedir.
- Şair, sazını kendisi gibi görmüştür. Sazı hem bir dost hem de bir sırdaştır. Aralarındaki bağ o kadar güçlüdür ki şair, sazına sırlarını anlatır ve onunla bütün duygularını paylaşır. Şiirde dut ağacı, bülbül, arı gibi doğa imgeleri sıkça kullanılmıştır. Bu imgeler, şairin iç dünyasını ve vermek istediği mesajları daha zengin biçimde ifade etmesine yardımcı olmuştur.

13. Dinlediğiniz şiire biçim ve içerik bakımından benzer bir dördlük de siz yazınız.

Örnek Cevaplar:

Bahçede dut iken bilmezdin sazı,
Şimdi tellerinle konuşur gözüm.
Sazım, sırdaşım, sen benim her azam,
Sensiz geçen anlar olmaz mı özlem?

Gideceğim fani hayattan bir gün
Sazım, sen ol benim sesim her zaman
Sen söyle kederi ey benim gönlüm
Unutma verdiğin sözü hiçbir an

14. Okuma bölümü süresince öğrendiklerinizden hareketle aşağıdaki çıkış kartını doldurunuz.

Üç Yaz

Sazıma adlı şiirden hareketle şiir türü hakkında öğrendiğiniz veya önemli bulduğunuz üç bilgiyi yazınız.

1

2

3

İki Sor

Sazıma adlı şiirden hareketle şiir türü hakkında merak ettiğiniz veya daha fazla bilgi almak istediğiniz konuyla ilgili iki soru yazınız.

1

2

Bir Paylaş

Sazıma adlı şiirden hareketle şiir türü hakkındaki bir görüşünüzü paylaşınız.

1